

CENTRAL BOARD OF SECONDARY EDUCATION

CLASS X (2024-2025)

TELUGU TELANGANA (CODE - 089)

MARKING SCHEME

మూల్యాంకన కరదీపిక

సమయం: 3 గంటలు

మార్కులు: 80

సూచన :

స్వీయ రచన/సృజనాత్మకత/ప్రతిపదార్థ అంశాలకు అక్షర దోషాలు, వ్యాకరణ దోషాలు ఉన్నచో వాటి సంఖ్య ప్రకారం 1/2 లేదా 1 మార్కు తగ్గించవలెను.

Section - A (విభాగం - ఎ)

1) కింది గద్యాంశమును చదివి, కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు తగిన జవాబులను ఎంచుకొని రాయండి. 5X2=10

- I. B) పంచరత్న కీర్తనలు - 2 మార్కులు
II. D) పైవన్నీ సరైనవే - 2 మార్కులు
III. B) రామకృష్ణ ఆనందస్వామి - 2 మార్కులు
IV. D) పైవన్నీ సరైనవే - 2 మార్కులు
V. B) దక్షిణాది బాణీ - 2 మార్కులు

(లేదా)

- VI. C) సత్పురుషులు - 2 మార్కులు
VII. D) పైవన్నీ సరైనవే - 2 మార్కులు
VIII. C) తమ అవయవాలను దానమిచ్చేవారు - 2 మార్కులు
IX. A) పరుల కష్టాలకు చలించి దయావర్షాన్ని కురిపించేవారు - 2 మార్కులు
X. C) రాత్రి మరియు పగలు - 2 మార్కులు

Section - B (విభాగం - బి)

2. కింది విషయాన్ని చదివి, అర్థం చేసుకుని, అడిగినట్లుగా ఒక లేఖ రాయండి. 1X6=6

లేఖారచన

- తేది, స్థలం రాసినందుకు - 1/2 మార్కు
సంబోధన - 1/2 మార్కు
విషయం(అధికార లేఖలకు మాత్రమే) - 1/2 మార్కు
విషయ వివరణ (కనీసం 100 పదాలు) - 3 మార్కులు
చిరునామా - 1 మార్కు
ఇట్లు రాసినందుకు - 1/2 మార్కు

3. కింది ప్రక్రియలలో ఒకదానికి జవాబు రాయండి. 1X5=5

a) దినచర్య

- తేదీ రాసినందుకు - 1/2 మార్కు
సమయం రాసినందుకు - 1/2 మార్కు
విషయం (80-100 పదాలు) - 3 1/2 మార్కులు
సంతకం (పేరు) - 1/2 మార్కు

b) వార్తారచన (అన్ని ఆధారాలను తప్పనిసరిగా ఉపయోగించాలి.)

- శీర్షిక - 1/2 మార్కు
- ఊరిపేరు, తేది - 1/2 మార్కు
- విషయం (80-100 పదాలు) - 3 1/2 మార్కులు
- రాసిన వారి పేరు - 1/2 మార్కు

Section - C (విభాగం - సి)

4. కింది సంధి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4X1=4
- I. B) అచ్చోట - 1 మార్కు
  - II. C) రెండుసార్లు పలుకబడేది - 1 మార్కు
  - III. D) గసడదవాదేశ - 1 మార్కు
  - IV. C) అశ్వముపడియె - 1 మార్కు
5. కింది పద్య పాదమునకు గురులఘువులు గుర్తించి, గణవిభజన చేసి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4X1=4
- I. C) 1 నుండి 14 - 1 మార్కు
  - II. D) మత్తేభం - 1 మార్కు
  - III. D) మసజసతతగ - 1 మార్కు
  - IV. D) పద్యపాదంలో రెండవ అక్షరం - 1 మార్కు
6. కింది సమాస ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4X1=4
- I. C) రూపక సమాసం - 1 మార్కు
  - II. B) అన్యపద అర్థ ప్రాధాన్యం - 1 మార్కు
  - III. A) భవసంహరణములు - 1 మార్కు
  - IV. D) ద్వీగుసమాసము - 1 మార్కు
7. కింది వాటికి అడిగిన విధంగా అలంకారాలు గుర్తించండి. 4X1=4
- I. D) పైవన్నీ సరైనవే - 1 మార్కు
  - II. B) సామాన్యవిషయాన్ని విశేషవిషయం చేతకాని, విశేషవిషయాన్ని సామాన్యవిషయం చేత కాని సమర్థించి చెప్పడం - 1 మార్కు
  - III. D) క్రమాలంకారం - 1 మార్కు
  - IV. B) ప్రస్తుత వస్తువు - 1 మార్కు
8. కింది వాక్యాలు చదవండి. వానిలోని పర్యాయపదాలు గుర్తించండి. 2X1=2
- I. B) ఉదయం, ప్రభాతం, ఉషఃకాలం - 1 మార్కు
  - II. D) ఉపాయం, వెరపు - 1 మార్కు
9. కింది జాతీయాలకు అర్థములు గుర్తించండి. 2X1=2
- I. B) స్వాహా చేయు - 1 మార్కు
  - II. D) తోటి వారు అవహేళన చేస్తే ఎంతటి వారికైనా ఇసుమంతైనా బాధ కలుగుతుంది. - 1 మార్కు
10. కింది వాక్యాలకు సరైన సామెతలను గుర్తించండి. 2X1=2
- I. C) కొండ నాలుకకు మందు వేస్తే ఉన్న నాలుక ఊడినట్లు - 1 మార్కు
  - II. A) తామరాకుపై నీటిబొట్టు - 1 మార్కు

11. కింది పాఠ్యాంశములకు ప్రక్రియలు గుర్తించండి.

2X1=2

- I. C) కావ్యం - 1 మార్కు
II. D) చారిత్రక వ్యాసం - 1 మార్కు

12. కింది పరిచిత గద్యాంశమును చదివి, అడిగిన ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానం ఎంచుకుని రాయండి.

5X1=5

- I. C) పదునారవ శతాబ్దము - 1 మార్కు
II. A) మిగుల కఠినముగా - 1 మార్కు
III. D) పైవన్నీ సరైనవే - 1 మార్కు
IV. C) యుద్ధ భీతి కలిగినప్పుడు - 1 మార్కు
V. D) ఆదిరాజు వీరభద్రరావు - 1 మార్కు

(లేదా)

క్రింది పద్యము చదివి, దాని దిగువ ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబులు గుర్తించి రాయండి.

- VI. D) ఈ లోకంలోని మానవ రూపంలో ఉన్న రాక్షసుల గురించి - 1 మార్కు
VII. C) కృపనిధి ! ధర నాగరకుంట పొరి వేణుగోపాలకృష్ణ ! మద్వేల్పు శౌరి - 1 మార్కు
VIII. B) విడిచిపెట్టడం - 1 మార్కు
IX. A) గరువము - 1 మార్కు
X. B) కొంప ముంచుతాడు - 1 మార్కు

Section - D (విభాగం - డి)

13. కింది ప్రశ్నలలో రెండింటికి సంగ్రహంగా జవాబు రాయండి.

2X2=4

I. నేడు నగర జీవనం ఎందుకు సంక్లిష్టంగా మారినో విశ్లేషించండి.

- జనాభా పెరుగుట చేత
- కాలుష్యం అధికమవటం వల్ల
- అధిక ఖర్చులు

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. త్యాగి లక్షణాలెట్లా ఉంటాయి?

- దాన గుణం
- ఆదుకునే మనస్తత్వం
- స్వలాభం చూసుకోకపోవటం

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III. భిక్ష పారం ఆధారంగా వ్యాసుడు ప్రవర్తించిన తీరుపై మీ అభిప్రాయం రాయండి.

- ఉన్నఉరు, కన్నతల్లి ఒక్కరూపు అని తెలుపుట
- వ్యాసుడి ప్రవర్తన సరియైనదో, కాదో తెలుపుట.
- ఆకలి బాధ బ్రహ్మజ్ఞానిని కూడా బాధించగలదు.
- సమర్థించిన విధానం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

IV. 'సిరి మూటగట్టుకొని పోవంజాలిరే'? అనడంలో బలిచక్రవర్తి ఆంతర్యమేమై ఉంటుంది?

- మనిషి జీవితం శాశ్వతం కాదు
- మనం చేసే మంచి మాత్రమే మిగులుతుంది
- కీర్తి శాశ్వతమైనది

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

14. కింది ప్రశ్నలలో రెండింటికి సంగ్రహంగా జవాబు రాయండి.

2X2=4

I. పత్రికల్లోని సంపాదకీయాలకు, సాధారణ వార్తాంశాలకు మధ్యనున్న భేదాలేవి?

- పత్రికల్లో సృజనాత్మక శైలి వాడుట
- వార్తా రచనలలో కల్పనలకు చోటుండరాదు.
- ఆసక్తిని కలిగించేలా రచనా విధానం

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. తెలంగాణ రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణంలో మీరుఎట్లాంటి పాత్ర పోషిస్తారు?

- ప్రశ్నకు తగిన విధంగా జవాబు రాయుట
- అభివృద్ధిని కాంక్షించేలా సమాధానం ఉండాలి.
- పునర్నిర్మాణంలో మన వంతు బాధ్యత.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III. మనుమరాలి మాటలు విని తాతయ్య ఎందుకు అబ్బురపడ్డాడు?

- మనవరాళ్ళ పేర్లు, వారి నివాస ప్రాంతం.
- తాతగారికి తాంబూలం ఇచ్చే సమయంలో మాట్లాడే విధానం.
- పరాయి ప్రాంతంలో జీవిస్తున్నా, ప్రాంతీయ పలుకుబడులను ఉపయోగించటంతో తాతగారు పొందిన అనుభూతి.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

15. కింది ప్రశ్నలలో ఒకదానికి విపులంగా జవాబు రాయండి.

1X4=4

I. గోలకొండ పట్టణం అందచందాలు, వైభవం, విశిష్టత గూర్చి విశ్లేషించండి.

- గోల్కొండ పట్టణ నిర్మాత ఆజాంఖాన్.
- అందమైన సందనోద్యానాలు, నీటి సరఫరా వంటి వసతులను కల్పించుట
- పట్టణ రూపురేఖలు
- వ్యాపారాభివృద్ధి.
- పట్టణ అందచందాలు.
- 80 అడుగుల వెడల్పుగల దొడ్ల బాల్బోవా వృక్షం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. 'సంపాదకీయాలు సమకాలీన అంశాలను ప్రతిబింబిస్తాయి.' దీనిని సమర్థించండి.

- సంపాదకీయాల స్థానం. సంపాదకీయాలు పత్రికలకు హృదయం వంటివి.
- సంపాదకీయాలు ప్రజా శ్రేయస్సును దృష్టిలో ఉంచుకుని రాయబడతాయి.
- సంపాదకీయాలలోని భాష ఫిరంగి గుండ్రలా పాఠకుల మనసులోకి దిగిపోవుట.
- తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు సమయంలో వచ్చిన సంపాదకీయాలు.
- సంపాదకీయాల్లో సమకాలీన అంశాలు ప్రతిబింబించటం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

16. కింది ప్రశ్నలలో ఒకదానికి విపులంగా జవాబు రాయండి.

1X4=4

I. శతక పద్యాలలోని నీతులు నిత్య జీవితంలో ఎట్లా ఉపయోగపడతాయో విశ్లేషించి రాయండి.

- నైతిక విలువల గురించి తెలియజేయుట.
- విచక్షణా జ్ఞానాన్ని సాధించుట.
- జీవితంలో ఎదురయ్యే ఒడిదుడుకులను ఎదుర్కొనే సామర్థ్యం.
- భగవద్భక్తిని పెంపొందించుకొనుట.
- పండితుని లక్షణాలు.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. 'దాసశీలము' పాఠ్యభాగ సారాంశాన్ని మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

- బలిచక్రవర్తి, శుక్రాచార్యుల మధ్య సంబంధం.
- వామనుడు మూడడుగుల నేలను అడగటంలోని ఆంతర్యం.
- బలిచక్రవర్తి ఇచ్చిన మాటకు కట్టుబడుట.
- బలిచక్రవర్తి వామనునికి మూడడుగుల నేలను దానం చేయుట.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

17. కింది పద్యాలలో ఒక దానికి అన్వయ క్రమంలో ప్రతి పదార్థాలు రాయండి.

1X6=6

I. ఘనుడవ్వాడగు, వేడు త్యాగమయ దీక్షంబూని సర్వం సహా
జనదైన్య స్థితి బోనడంచినకలాశాపేశలానంద జీ
వన సంరంభము పెంచి, దేశజననీప్రాశస్త్యమున్నెంచునో
అనిదం పూర్వ యశస్వి యాతడగునన్నా! విశ్వనాథేశ్వరా!

- అన్ని పదాలకు అర్థాలు రాస్తే - 3 మార్కులు
- సంధి పదాలు విడదీస్తే - 1 మార్కు
- అన్వయ క్రమం పాటిస్తే - 1 మార్కు
- అక్షర దోషాలు లేకుండా రాస్తే - 1 మార్కు

(లేదా)

II. ఆ కంఠంబుగనిప్పుమాధుకరభిక్షాన్నంబుభక్షింపంగా

లేకున్నంగడునంగలార్చెదవు మేలే? లెస్స! శాంతుండవే!

నీ కంటెన్మతిహీనులే కటకటా! నీవారముష్టింపచుల్

శాకాహారులు గంద భోజులు, శిలోంఛప్రక్రముల్తాపసుల్

- అన్ని పదాలకు అర్థాలు రాస్తే - 3 మార్కులు
- సంధి పదాలు విడదీస్తే - 1 మార్కు
- అన్వయ క్రమం పాటిస్తే - 1 మార్కు
- అక్షర దోషాలు లేకుండా రాస్తే - 1 మార్కు

18. కింది ఉపవాచక ప్రశ్నలలో రెండింటికి విపులంగా జవాబు రాయండి.

2X4=8

I. వాలి, సుగ్రీవుల విరోధం గురించి రాయండి.

- వాలి సుగ్రీవుల సంబంధం.
- వాలి, మాయావీల మధ్య జరిగిన యుద్ధం.
- సుగ్రీవుడు రాజైన వైనం.
- వాలి యొక్క ఆగ్రహం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. రామాయణాన్ని ఎందుకు చదవాలి?

- ప్రపంచ సాహిత్యంలో ఆదికావ్యం.
- రామాయణ గ్రంథ విశిష్టత.
- మానవ జీవితాన్ని సంస్కరించగల మహాకావ్యం.
- మానవతా విలువలను పెంపొందించగల కావ్యం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III. హనుమంతుని సీతాన్వేషణ వృత్తాంతాన్ని వివరించండి.

- సుగ్రీవుడు రాముని అనుమతితో నాలుగు దిక్కులకూ వానర సైన్యాన్ని పంపుట.
- జాంబవంతుడు హనుమంతుని శక్తిసామర్థ్యాలను తెలియజేయుట.
- హనుమంతుని లంకా పయనం.
- సీత జాడను కనుగొనుట.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

IV. రామ, రావణ యుద్ధాన్ని వర్ణించండి.

- రావణుని 'శక్తి' ఆయుధ ప్రయోగం.
- శత్రువు పట్ల రాముని యుద్ధనీతి.
- కుంభకర్ణాదుల మరణం.
- రావణ మరణం.

ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

★★★★★